

Тумачећи одредбу члана 109. Устава, Уставни суд је формулисао захтев да законодавац мора установити законску регулативу која ће обезбедити независност судије и судова, њихова зајемчена социјална (материјална) права, не само док судија врши своју функцију, већ и када му се овлашћења окончају. Законодавац може, водећи рачуна о Уставу, предвидети и случајеве у којима се пензија или државна пензија судије (која је повезана са уставним статусом судије) не исплаћује бившем судији. Када се уређује да се судијска пензија не исплаћује бившем судији, узимају се у обзир разлози на основу којих су прекинута судијска овлашћења.

Тако је доктрином Уставног суда за судије формулисан широк систем зајемчених права из области социјалне заштите, који треба оценити као важну гаранцију њихове независности, а која се не односи само на зараду, већ и на зајемчена социјална права по истеку судијских овлашћења.

Уставни суд је констатовао да је важно да се такве гаранције заиста и установе.

Уставни суд је формулисао строгу забрану смањења судијских зарада и других зајемчених припадајућих социјалних права. Сваки покушај да се смање зарада или друга социјална (материјална) права судије, или ограничења у погледу финансирања судова, третира се као насртај на независност судија и судова³². Ова доктрина је даље разрађена у условима економске кризе.

У својој одлуци од 15. јануара 2009. године, Уставни суд је установио да Устав забрањује смањење зарада судија, осим у случајевима када постоји изузетно тешка економска и финансијска ситуација у држави, те да је то дозвољено једино привремено и једино по закону, поштујући уставни принцип пропорционалности, који подразумева да се судијске зараде не смеју смањити у мери која угрожава вршење њихове уставне улоге и обавезе – вођење судских поступака. Уставом зајемчене зараде судија одређене су уставним статусом судија који воде судске поступке. Уставни статус судије подразумева уставну функцију вођења судских поступака. Доктрина о корекцији (ограничењу) социјалних права за време економске кризе, која је формулисана у јуриспруденцији Уставног суда, примењива је и на социјалне гаранције судија. У својој одлуци од 20. априла 2010. године, Уставни суд је, поред осталог, формулисао извесне опште принципе који се морају поштовати уколико у држави постоји економска криза, а законодавац може да усвоји одлуке о смањењу социјалних гаранција.

Уставни суд не издваја смањење зајемчених социјалних права судија (зарада, пензија и државних пензија) у условима економске кризе, од истих социјалних права других особа (поред осталог, оних које врше функције државне власти) којима се зарада исплаћује, а пензија додељује и исплаћује из државног буџета (и државног буџета за социјално